

KÖNYVISMERTETÉS

KÓCZIÁN GÉZA: *A hagyományos parasztgazdálkodás természetét, a gyűjtögető gazdálkodás vad növényfajainak etnobotanikai értékelése*

Első teljes kiadás. Sajtó alá rendezte és szerkesztette: Kóczián Zoltán Gergely.

Szerkesztő munkatársak: Szabó István Lajos, Szabó László Gyula.

Nagyatádi Kulturális és Sport Központ, Nagyatád, 2014, 545 oldal, 22+60 fényképpel, (incl. függelék).

ISBN 978-963-87468-4-9

A Kárpát-medence etnobotanikai és etnomedicinális tudáskincsének ismerete szempontjából alapvető fontosságú, de e térségen is túlmutató jelentőségű a mindössze 45 évet élt dr. Kóczián Géza életműve, illetve az ennek jökora részét tartalmazó, teljes kiadásban először itt közölt, 1985-ben elkészült doktori értekezése. A disszertációt kiegészítő függelék 18 oldalon, bibliografikusan tartalmazza a tudós gyógyszerész legfontosabb írásait, a rájuk történt hivatkozásokat, a róla szóló cikkeket, a „Kóczián Géza” Asztaltársaság alapító dokumentumát, valamint a munkásságához kapcsolódó hatvan fényképet. Az értekezés elé Babulka Péter, Gara István, Kóczián Zoltán Gergely, Lipták József, Szabó István és Szabó László Gyula által írt életrajz és az Asztaltársaság előszava mintegy kivonata is a kötethez Kóczián Zoltán Gergely által összeállított képlemez (dvd) tartalmának, amely az értekezésen kívül megannyi további dokumentumot is hordoz, beleértve számos, a szerzőjéről írt korábbi megemlékezést, de családörténeti kutatások eredményeit is.

Kóczián Géza (1942, Zalaegerszeg –1987, Nagyatád) a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen 1965-ben kapott gyógyszerész oklevelet. Emberi és szakmai kvalitásai alkalmassá tették egyetemi kutatói munkára, de családi kötelezettségei hazaszóllították. Nagyatádon gyógyszerértárvezetőként működött. Felesége Papp Judit, 1983-ban született fiuk Zoltán Gergely – édesapja szellemi hagyatékának példás gondozója.

Kóczián Géza már egyetemi éveit alatt bejárta a környező országokat. Rendkívüli nyelvéreke révén hét nyelven – főként a környező népeken – beszélt. A népi növényismerethez és a népgyógyászathoz is a nyelvészet iránti lelkesedése vezette. Buzgón gyűjtötte a növények nevének tájnyelvi változatait, azok felhasználásának módjait, botanikailag azonosította a növényeket, amikből herbáriumot készített. Az adatokat – a korszakhoz képest – modern felfogásban elemezte. Nemzetközi viszonylatban is elsőként osztályozta hatástanilag a gyógy-növényeket, valamint elkülönítve, de nem egymástól függetlenül kezelte a racionális és az irracionális gyógy-módokat, mindezzel megkönnyítve a kritikai értékelést.

Egyetemi éveit alatt ismerkedett meg későbbi kutatótársai egyikével, egyik legjobb barátjával, Szabó László Gyulával, aki halála után közreadta hátramaradt cikkeit. Később további munkatársak is csatlakoztak a gyűjtőkörhöz, így Szabó István, Pintér István és Gál Miklós. Szűkebb hazájában, Somogyországban 20 éven át gyűjtött; 1973-tól Erdélyben (Kászón, Kalotaszeg, Gyimes, Máramaros, Erdővidék) is kutatót, de jelentősek a középhegységi és felvidéki gyűjtései is. Megjelent dolgozatai zömmel erdélyi gyűjtéseinek eredményeit tartalmazzák, s munkásságának kisebb hányadát teszik ki, de a Néprajzi Múzeumnak az 1950-es évek elején megindult önkéntes gyűjtőpályázata keretében benyújtott számos munkája és – az itt közölt – 1045 oldalas doktori disszertációja olyan adattár és feldolgozás, amely pótolhatatlan értéket jelent a kortárs és az elkövetkező nemzedékek számára.

Kóczián Géza értekezésének utolsó mondata így szól: „*Munkám nem teljes, de alapja lehet egy teljesebb etnobotanikai összefoglalásnak.*” Úgy hisszük, ha a Gyimes hegyeinél is magasabb egekből letekint, ebbéli reményét erősítheti napjaink gyarapodó hazai etnobotanikus nemzedéke is, akiknek egy kisebb csoportja épp e nyáron képviselte a magyarországi (és részben a kárpát-medencei) etnobotanikát a Nemzetközi Etnobiológiai Társaság (ISE) 14. kongresszusán, az ősi értékeit megőrzött Bhutáni Királyság fenséges hegyei között.

BALOGH LAJOS (Szombathely)